

П'ятничук Т.І.

студент,

Науковий керівник: Сич О.І.

доктор історичних наук, професор,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

УЧАСТЬ ТЕОДОРА РУЗВЕЛЬТА В АМЕРИКАНО-ІСПАНСЬКІЙ ВІЙНІ 1898 РОКУ

Американо-іспанська війна 1898 р. стала другим військовим конфліктом між США та європейською державою у XIX ст. (їй передувала англо-американська війна 1812-1815 рр.), яка водночас ознаменувала собою вступ США в боротьбу за переділ світу. Далеко не останню роль в ній відіграв 25-й американський президент Теодор Рузвельт. Мета даної публікації полягає у з'ясуванні внеску Т. Рузвельта у підготовці до війни з Іспанією, а також в характеристиці його безпосередньої участі у військових діях.

Тедді Рузвельт, як його іноді називають американці, народився 27 жовтня 1858 р. у Нью-Йорку в сім'ї купця. З дитинства Теодор страждав бронхіальною астмою, мав досить поганий зір і часто хворів. В силу цих обставин він не ходив до школи і займався з репетиторами. Досягши 18-річного віку (1876 р.), Теодор вступив до Гарвардського університету, а в 1880 р. закінчивши його, вступив на державну службу (член легістратури штату Нью-Йорк) і став членом Республіканської партії [8, с. 148].

У 1884 р. Т. Рузвельт втратив одразу дружину і матір, що стало для нього тяжким ударом і змусило на деякий час відмовитись від політичної діяльності. У штаті Дакота він придбав собі землю і став займатися фермерством, а через два роки одружився вдруге. В 1895 р. він призначений шерифом поліції Нью-Йорку, а з 1897 р. працює замісником морського міністра при адміністрації президента У. Мак-Кінлі [8, с. 149].

Варто відзначити, що Т. Рузвельт був одним із найпалкіших прихильників зовнішньої експансії. Особливий вплив на нього здійснили праці контр-адмірала А. Мехена, і Рузвельт, в певній мірі, вважав себе його учнем. Важливим є те, що США на той час не мали потужного військово-морського флоту. Т. Рузвельт, під впливом А. Мехена, розумів, що без флоту США в подальшому не зможуть проводити ефективну зовнішню політику. На це Рузвельта нашттовхнуло дві події. Перша – це суперечка між США та Великобританією щодо кордону Венесуели у 1895 р. Великобританія погодилася на пропозицію американського президента Г. Клівленда подати справу до арбітражного суду. Але у випадку загострення ситуації, на думку Рузвельта, США не могли б протиставити британському флоту нічого, будучи практично беззахисними [5, с. 115]. Другою такою подією стало антиіспанське повстання на Кубі. Т. Рузвельт вважав, що США мають втрутитись у війну, але для цього, знову ж таки, необхідно збільшити чисельність флоту. В силу цих

обставин, Рузвельт із завзяттям став працювати над вирішенням цієї проблеми. Зокрема, з його ініціативи було збільшено кількість асигнування уряду на потреби флоту [5, с. 116].

15 лютого 1898 р., на Кубі, в порту Гавана на американському броненосці «Мен», що прибув туди для патрулювання, відбувся вибух. Уряд США всю провину за цей інцидент поклав на іспанську адміністрацію міста. Відносини між двома країнами значно загострилися. Багато хто, а серед них і Т. Рузвельт, наполягали на тому, що США мають оголосити Іспанії війну. 25 лютого 1898 р. Т. Рузвельт надіслав телеграму командуючому Тихоокеанською ескадрою, комодору Дж. Дьюї, із розпорядженням підготувати кораблі і у випадку війни з Іспанією – розпочати військові дії на Філіппінах [4, с. 89].

25 квітня американський уряд таки оголосив війну Іспанії. Це підштовхнуло Т. Рузвельта на нові кроки. Він вирішив покинути свою посаду і взяти участь у військових діях. При цьому його не спинила навіть та обставина, що його дружина була тяжко хворою [2, с. 104]. Своє прагнення взяти участь у війні він пояснював так: «...Мені здається, що з точки зору нації, загалом важливо, аби люди, подібні мені, пішли на війну, аніж те, аби ми залишилися дома в комфортних кабінетах і надали можливість іншим вести війну, яку ми вимагали...» [2, с. 104]. З іншого боку участь у війні могла б бути використана в майбутньому для кар'єрного зростання в якості певного бонусу.

Однак казати, що Т. Рузвельт хотів лише розрекламувати себе для політичної діяльності – буде помилково, оскільки була ще інша обставина – психологічна. Його батько не був учасником Громадянської війни, а Т. Рузвельту хотілось зробити щось таке, аби його нащадки пишалися ним і пам'ятали, як це можна зрозуміти з таких його слів: «...Я завжди відчував, що в разі початку серйозної війни, я хотів би згодом пояснювати своїм дітям те, чому я прийняв у ній участь, а не те, чому я в ній не брав участі...» [2, с. 105].

З початком війни Конгрес прийняв рішення про створення добровольчих кавалерійських полків, а місцем їх дислокації було обрано м. Сан-Антоніо у штаті Техас. Т. Рузвельту запропонували чин полковника Першого кавалерійського полку. Однак він відмовився від цього, задовільнившись званням підполковника, а командуючим, за його ж настановою, було призначено Л. Вуда, хірурга за спеціальністю [4, с. 90]. 6 травня Т. Рузвельт склав із себе всі повноваження. На прохання Л. Вуда він на деякий час затримався у Вашингтоні, займаючись питаннями підготовки матеріального становища свого полку: екіпірування, постачання озброєння та припасів [2, с. 107]. Варто відзначити, що на той час регулярні частини армії США були доволі малочисельними – приблизно 25-27 тис. осіб. Під час війни армія поповнювалася за рахунок добровольців. Однак, якщо регулярні частини оснащувалися за рахунок держави і мали першокласне озброєння, то добровольці повністю перебували на самозабезпеченні, купляючи зброю, уніформу та амуніцію за свій рахунок. Т. Рузвельт, будучи доволі заможною людиною, на власні кошти озброїв свій полк новітніми карабінами «Крег-Юргенсон» зразка 1896 р., в той час, як

більшість добровольчих батальйонів мали на озброєнні старі рушниці системи Спрінгфілда, зразка 1873 р. [1, с. 106-107].

Через деякий час Т. Рузвельт прибув до м. Сан-Антоніо. Склад кавалерійського полку, в якому довелося служити Рузвельту, виявився доволі різнобічним. Тут були ковбої і мисливці, гравці в поло і футбол, члени різних спортивних організацій авантюристи, любителі пригод і звичайні шахраї. Єдине, що їх об'єднувало – це мужність і приязне ставлення до Т. Рузвельта. Значну частину з них він знав особисто [5, с. 123]. Преса охрестила цей загін «відважними вершниками» (the Rough Riders). В одному з листів до свого друга, Генрі Кебота Лоджа, Т. Рузвельт давав таку характеристику «відважних вершників»: «...Ми працюємо тут як бобри і намагаємося привести до ладу цей полк. Він має недоліки, характерні для будь-якої організації, чії члени самі обрали офіцерів... Однак багато з наших офіцерів мають в собі зародки першокласних військових...» [6, с. 147].

Навчання тривало всього 4 тижні. За цей час Т. Рузвельт встиг завоювати любов і повагу серед солдатів. Він часто обідав разом з ними, а одного разу за свій рахунок пригостив всіх випивкою, за що звісно отримав догану від Л. Вуда [2, с. 109]. 14 червня полк Т. Рузвельта отримав наказ вирушати на театр військових дій. Висадка десанту кілька разів зривалася: одного разу через патрулювання Кубинських берегів іспанською флотилією, ще одна висадка була скасована через непідготовленість кораблів. З цього приводу Т. Рузвельт в листі до Г. Лоджа відзначав: «...Це наш шостий виснажливий день на військовому кораблі... На його борту знаходиться тисяча чоловіків... Якщо керівництво при здоровому глузді протримає нас значно довше на цьому кораблі, ми однозначно матимемо епідемію хвороби...» [6, с. 148].

24 червня «відважні вершники» висадились на Кубі. Цього ж дня відбулася перша сутичка з іспанськими солдатами поблизу м. Лас-Гуасімас, в якій американці хоча й досягли перемоги, понесли серйозні втрати. Вісім кавалеристів з полку Т. Рузвельта загинули. Полк втратив і всіх коней, що зрештою дало одному із сучасників тих подій охарактеризувати його, як полк «втомлених вершників» [5, с. 125].

1 липня 1898 р. американське командування підтягнуло свої війська до підступів міста Сантьяго-де-Куба. Впродовж 1-2 липня між переважаючими американськими (18 тис.) та іспанськими солдатами (8 тис., з яких в битві брали участь приблизно 600) військами зав'язався бій за висоти Ель-Каней та Сан-Хуан. Після майже 10-годинного протистояння американцям все ж таки вдалося потіснити противника та заволодіти укріпленими позиціями [3, с. 209-211]. Битва при Сан-Хуані стала вершиною слави Т. Рузвельта. В самий кульмінаційний момент битви він повів «мужніх вершників» на укріплені іспанські позиції. Подолавши запеклий опір іспанців, «відважні вершники» зрештою взяли висоту Сан-Хуан, втративши при цьому приблизно 60 чол. вбитими і пораненими [7, с. 253-257]. Атака «мужніх вершників» знайшла своє відображення і на декількох картинах, присвячених цій війні, а також стало частиною своєрідної легенди майбутнього президента.

В ході іспано-американської війни Т. Рузвельт проявив не лише виняткову хоробрість, але й відзначився, як талановитий організатор. Будучи активним прихильником війни з Іспанією, він разом з тим, зробив багато для перемоги над нею (організація армії, відправка флоту до Філіппін), що зрештою принесло йому не аби яку славу і забезпечило спершу посаду віце-президента, а дещо пізніше дозволило обійняти і вищу державну посаду. Т. Рузвельт належить до тих американських президентів, спогади про яких назавжди закарбувалася в історичній пам'яті американців.

Список використаних джерел:

1. Байбакова Л. Новый взгляд на боеспособность армии США в годы испано-американской войны 1898 г. // Исторические исследования (электронный научный журнал исторического факультета МГУ имени М. В. Ломоносова). – 2014. – № 1. – С. 86-119.
2. Белявская И. А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. – М.: Наука, 1978. – 310 с.
3. Жилинский Я. Испано-американская война 1898 г. – СПб., 1899. – 267 с.
4. Уткин А. И. Теодор Рузвельт: политический портрет. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1989. – 192 с.
5. Thayer W. R. Theodore Roosevelt an intimate biography. – Boston-NewYork: Houghton Mifflin Company, 1919. – 474 p.
6. Theodore Roosevelt: Letters and Speeches. – NewYork, 2004. – 915 p.
7. Titherington R. H. A history of the Spanish-American war of 1898. – NewYork, 1900. – 426 p.
8. The World Book of America's presidents: portraits of the presidents. – Chicago: World Book, 1999. – 296 p.